

СТАНОВИЩЕ

от Надя Георгиева Бояджиева, професор по „Международно право и международни отношения“ в Юридическия факултет на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ и професор в Института за Балканистика при Българската академия на науките, доктор на юридическите науки по „Международно право и международни отношения“

Член на научно жури съгласно Заповед №Р -33 – 3147/12.07.2017 г. на Ректора на ПУ „Паисий Хилендарски“ на Стоян Панталеев Мемцов, редовен докторант в Катедра „Международно и сравнително право“ на Юридическия факултет при ПУ „Паисий Хилендарски“

с дисертационен труд на тема:

АКТУАЛНИ ПРОБЛЕМИ НА МЕЖДУНАРОДНОПРАВНИЯ СТАТУС НА КОСОВО

за присъждане на образователната и научна степен '**доктор**'

в област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки
професионално направление 3.6. Право
докторска програма „Международно право и международни отношения“

Автор: Стоян Панталеев Мемцов

Тема: Актуални проблеми на международноправния статус на Косово

Научен ръководител: проф. д.ю.н. Надя Георгиева Бояджиева, ръководител на Катедра „Международно и сравнително право“, ПУ „Паисий Хилендарски“

1. Общо представяне на процедурата и докторанта

Назначена съм за член на научно жури със Заповед Р-33 – 3147/12.07.2017 г. на Ректора на ПУ „Паисий Хилендарски“ във връзка с процедура за защита на дисертационния труд на редовен докторант в Катедра „Международно и сравнително право“ при Юридическия факултет на ПУ „Паисий Хилендарски“ Стоян Панталеев Мемцов.

Докторант Мемцов е зачислен като редовен докторант след успешно издържан изпит на 1.03.2013 г. и е отчислен с право на защита на 1.03.2016 г. Представил е на научния ръководител завършен дисертационен труд на 27.02.2017 г. и преминава успешно вътрешно обсъждане в Заседание на Катедрения съвет в разширен състав на 23.05.2017 г.

2. Актуалност на тематиката

Независимо от обстоятелството, че от разпадането на многонационалната югославска държава през 1991-1992 г. ни делят повече от четвърт век, процесите, които протичат в

международната среда оттогава до днес са предмет на научен интерес от учени в различни научни области. Констатира се и липсата на достатъчна по обем, задълбоченост и научна значимост академична литература, която да даде нужните на академичните среди и на практикуващите знания, анализи, обобщения и прогнози по проблемите и процесите на територията на бившето югопространство. Поради това дисертационният труд на Стоян Мемцов е не само изключително актуален, навременен, но и запълва празнина в специализираната юридическа литература у нас и в съседните балкански държави, които са засегнати в най-висока степен от проблемите от различен характер, свързани със сигурността на Балканите и на България. Следователно, актуалността на избраната тема е безспорна. Постановянето на проблемите на международноправния статут на Косово като самостоятелна изследователска задача е от изключително значение както за теоретичния дебат относно международноправния статут на Косово, така и от практически аспект

3. Познаване на проблема

Уводът на дисертацията, в който са изложени мотивите за избора на темата, важността на темата за науката и за практиката, дълбочината на анализите и изводите, с които се отличава изложението на дисертацията, позволява да се заключи, че докторантът познава същността на проблема, съществуващата българска и чужда литература по проблема и има собствено творческо разбиране и виждане за проблемите, които изследва.

4. Методика на изследването

Използваните методи и методология са интердисциплинарни, подходящи за такъв род научни разработки. Сред тях водещо място имат нормативният, позитивно-правният, формално-логическият, сравнителният и системният подход, както и методи като историческия подход и др. Мемцов е избрал подходящи методи в труда си.

5. Характеристика и оценка на дисертационния труд и приносите

В структурно отношение трудът се състои от увод, пет глави, заключение, приложения, в общ обем 379 стандартни машинописни страници. В увода Мемцов посочва мотивите, които са предизвикали изследователския му интерес към тази тема, актуалността на темата и значението ѝ – както от научна гледна точка, така и в практически план. В него също така е направен преглед на българската и чуждестранната литература по темата. Първата глава „*Косово: историческа, политическа и правна рамка*“ играе ролята на въвеждаща глава, която съдържа анализ на историческите предпоставки на косовския въпрос, предста-

вя и стегнато изложение на историческия път на Косово в различните исторически периоди, акцентира върху периода на разпадането на Социалистическа федеративна република Югославия /СФРЮ/ и очертава причините за намесата на НАТО, след което пристъпва към изследване на политическите и правните предпоставки за обявяване на независимостта. Без да навлизаме в детайли относно съдържанието на следващите четири глави тук, ще посочим накратко засегнатите в тях въпроси. В Глава втора „*Косово като ефективна общност*“ Мемцов се спира на проблеми от теорията на правото като въпросът за държавата като субект на международното публично право, дефиниране и критерии за държавност, конкретно разглежда критериите за държавност и Косово. Тази глава е важна като теоретична основа, която позволява на Мемцов в следващите две глави да изследва темата в нейната същност. В трета глава: „*Косово, правото на самоопределение и едностранното отделяне*“ са разгледани важни въпроси от теорията като правото на самоопределение на народите в исторически план и в съвременността; правото на самоопределение в практиката на Международния съд, териториалната цялост на държавите като принцип на международното право, отделянето като израз на правото на (външно) самоопределение, отделянето като метод за създаване на държавата, едностранното отделяне и международното право, правото на компенсаторно отделяне и конкретно Косово като пример за компенсаторно отделяне, отделянето на Косово и нарушаването на норми *ius cogens* и др. Четвъртата глава „*Проблеми на признаването на Косово*“ акцентира върху проблемите на признаването и конкретно върху признаването на Косово /направена е хронология на признаването на Косово и е дискутиран правният ефект на получените признавания спрямо държавността на Косово/. Глава Пета „*Косово и международните организации*“ разглежда правното и фактическото положение на Косово като субект на международните отношения, като Мемцов последователно разглежда критериите за членство в ООН, Косово и Европейският съюз, Косово и НАТО

Косово и Съвета на Европа.

Заключението на дисертацията обобщава постигнатите изводи, които са направени в отделните глави. Като интересен подход към структурата можем да посочим наличието на въведение и изводи към всяка глава, изведени като отделни подточки, което допринася за цялостното впечатление за логичност и подреденост.

Кратките бележки по структурата позволяват да се заключи, че дисертационният труд се отличава със стройна и логична структура, въпреки че темата изкушава изследователя да се разпростре и в други, различния от правния, аспекти на проблема. Мемцов демонстрира отлични умения да изгради хронологически, в същото време и тематично издържано изложение, което показва, че той притежава логическо мислене, свободно и професионално

боравене с фактите и аргументирани изводи и заключения в края на всяка глава. Освен това, не можем да не посочим и големия брой източници и литература на различни езици, които са използвани внимателно и премерено.

Без претенции за изчерпателно изброяване, тук ще посочим следните по-важни приноси на дисертационния труд:

1. За първи път в българската специализирана правна литература е направено цялостно изследване на правните аспекти на международноправния статут на Косово;
2. Наред с представянето на теоретичния дебат по важни въпроси като правото на самоопределение, наложил се в правната литература, едностранното отделяне и международното право, е акцентирано върху правото на компенсаторно отделяне и конкретно е представен случаят Косово като пример за компенсаторно отделяне;
3. Направени са обосновани с аргументи теоретични приноси по важни въпроси като забраната за заплашване със сила или употреба на сила и нейната релевантност по отношение на законността на отделянето на Косово и въпросът за употребата на сила в международните отношения, като те са поставени в контекста на намесата на НАТО в Косово;
4. Важен принос има разглеждането на въпроса за последиците и значението на членството на Косово в ООН, в Европейския съюз и др. за международноправния статут на Косово.
5. Дисертационният труд има практико-приложна стойност най-малко в две направления: той е надежден източник на анализи, изводи и прогнози за юристите-международници, за служителите в държавни ведомства; може да бъде използван за изработване на външнополитическа стратегия на Балканите в съответствие с българските национално-държавни интереси в региона, в рамките на международни междудържавни организации, на които държавата ни е член (на ЕС, на НАТО, на Съвета на Европа и на ООН).

6. Преценка на публикациите и личния принос на докторанта

Стоян Мемцов представя три самостоятелни научно-изследователски статии по темата на дисертацията. Те допълват общото положително впечатление за умения за задълбочен анализ, отлична теоретична подготовка и критичен тон, както и демонстрират умение за правене на правилни изводи и препоръки.

7. Лични впечатления от докторанта.

В качеството си на научен ръководител на докторант Мемцов имам лични впечатления в продължение на три години и половина и мога с убеденост да дам положителна оценка на работата му като редовен докторант, който добросъвестно, методично и при спазване на сроковете работеше по темата на дисертацията. В същото време той се отнасяше с отговорност към задълженията си в катедрата, включваше се активно във всички научни форуми, организирани от Катедрата по Международно и сравнително право и от Юридическия факултет на ПУ. Участието му в учебния процес – в провеждане на упражнения по различни дисциплини показва, че той изгражда и умения на високателен и в същото време справедлив преподавател. Колегите го познават като умерен, интелигентен, съобразителен и в същото време амбициозен млад учен.

8. Автореферат

Авторефератът е в пълно съответствие с изискванията на ЗРАС и Правилника на ПУ като структурата му отразява достатъчно пълно и точно постиженията на дисертационния труд. Той съдържа необходимата информация относно разглежданите въпроси и направените изводи, като представя в стегнато изложение задачите, целите, методите, структурата и постиженията в изследването.

9. Критични бележки и препоръки.

Както при повечето млади учени, и при Мемцов се наблюдава стремеж и амбиция за разглеждане на прекалено много въпроси, които имат въвеждащ характер. Това се отнася най-вече до съдържанието на първа и втора глава, където някои от въпросите биха могли да бъдат само споменати и да се пристъпи към същността на темата. В същото време обаче, докторантът е изтъкнал своите аргументи за този свой подход, поради което може да се приеме и такъв подход.

10. Препоръки за бъдещо използване на дисертационните приноси и резултати

С оглед на значимостта на темата и високата научна стойност на дисертационното изследване, препоръчвам на докторанта, след като се съобрази с препоръките и бележките на членовете на журито, да публикува своя труд в самостоятелно монографично изследване като по този начин той стане достояние на широка публика – студенти, докторанти, специалисти в областта на международното публично право, съвременните международни отно-

шения, политиката и сигурността на Западните Балкани и на Балканите като цяло и на служители на МВнР.

11. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дисертационният труд *съдържа научни, научно-приложни и приложни резултати, които представляват оригинален принос в науката* и отговарят на всички изисквания на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и съответния Правилник на ПУ „Паисий Хилендарски“. Представените материали и дисертационни резултати напълно съответстват на специфичните изисквания на Юридическия факултет, приети във връзка с Правилника на ПУ за приложение на ЗРАСРБ.

Дисертационният труд показва, че докторантът Стоян Панталеев Мемцов притежава задълбочени теоретични знания и професионални умения по научна специалност „Международно право и международни отношения“ и демонстрира качества и умения за самостоятелно провеждане на научно изследване.

Поради гореизложеното, убедено давам своята **положителна оценка** за проведеното научно изследване, представено от рецензираните по-горе дисертационен труд, автореферат, постигнати резултати и приноси, и **предлагам на почитаемите членове на научното жури да присъди образователната и научна степен „доктор“** на Стоян Панталеев Мемцов. в област на висше образование: 3.Социални, стопански и правни науки, професионално направление, 3.б. Право, докторска програма „Международно право и международни отношения“.

22 август 2017 г.

Изготвил становището:

/проф. д.ю.н. Надя Бояджиева/